

УДК 332.1

РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА В КОНТЕКСТІ РИНКОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Аксьонова О. О.,

доцент, к.е.н., доцент кафедри фінансів ДонДУУ

У статті розглядається обумовленість регіональної політики особливостями ринкової трансформації економіки України; проведений аналіз регіональної економічної політики як складової загальної соціально-економічної політики держави, визначені її основні завдання.

Ключові слова: *регіональна політика; економіка; ринкова трансформація; політика держави.*

В статье рассматривается обусловленность региональной политики особенностями рыночной трансформации экономики Украины; проведен анализ региональной экономической политики как составляющей общей социально-экономической политики государства, определены ее основные задачи.

Ключевые слова: *региональная политика; экономика; рыночная трансформация; политика государства.*

It is considered in the given article: conditioning of the regional policy by the peculiarities of market transformations of Ukraine; carried out is: the analysis of the regional economic policy as a part of the general social and economic policy of state and its main tasks are determined.

Keywords: *regional policy, economics, market transformation, politics of the state.*

Постановка проблеми в загальному виді та її зв'язок з науковими або практичними завданнями. Останнім часом економісти, політологи, соціологи надають величезне значення проведенню адекватної сучасним умовам державної регіональної політики. Це пояснюється тим, що регіональні проблеми не мають конкретно обкреслених галузевих або територіальних меж, пронизують усі сторони життя країни: стримують економічні реформи, посилюють гостроту національного питання, ускладнюють політичні протиріччя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких розпочаті вирішення цієї проблеми. Проблеми регіональної політики досліджені і висвітлені в наукових роботах П. Беленчука, В. Кравченко, М. Подмогильного [1], А. А. Лукьянченко [2], А. О'Салливан [3], В. Рыбак [4] та ін. При цьому, розглядаючи питання регіональної політики, ці автори роблять акцент на розвитку самоврядування, виділяють той або інший аспект проблем, що вимагають кардинального рішення. Що ж до комплексного підходу до розгляду регіональної політики в контексті ринкової трансформації економіки України, то ця проблема вимагає подальшого розгляду.

Формулювання мети. Мета цієї статті полягає в розробці напрямів удосконалення регіональної політики в контексті ринкової трансформації економіки України.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Регіональна політика розуміється як діяльність держави з регулювання економічного, соціального, етнополітичного, екологічного розвитку країни в просторовому (регіональному) аспекті.

У цій статті регіональна політика розглядається в контексті ринкової трансформації економіки України. Згідно з Великим юридичним словником, під трансформацією розуміється спосіб перетворення норм міжнародного права в норми внутрішньодержавного права [3, с.17]. Розробка основних положень регіональної політики в контексті ринкової трансформації економіки України обумовлена рядом об'єктивних і суб'єктивних обставин.

По-перше, нерівномірність і неузгодженість ринкових реформ по вертикалі і горизонталі державних і регіональних структур управління не дозволяє планомірно здійснювати єдину державну політику реформ.

По-друге, економічна і соціальна неузгодженість вертикалі влади, територіальні претензії і національно-територіальні конфлікти з центральною владою потребує правового забезпечення. Результатом стало стійке наростання міжрегіональних і народногосподарських диспропорцій.

По-третє, нині логіка ціннісних орієнтацій деформована. Система інтересів (приватних, колективних, регіональних, державних) доки не має інтегрального критерію.

Економічні цілі регіону часто не співпадають із загально державними, політичні інтереси регіональної еліти протистоять інтересам держави і так далі. Розгортається криза національної державності, що проявляється в політичній суверенізації регіонів, в спотворенні їх економічних інтересів, в періодичному і спонтанному переділі національного громадського багатства регіону між центральними, регіональними і місцевими структурами влади і комерційними корпораціями.

Процес формування ринкових організаційних стосунків ускладнений з багатьох причин. Однією з них є відсутність форм ефективної взаємодії державних, регіональних і місцевих органів управління, а також правових основ для перерозподілу управлінських функцій між вказаними рівнями управління економікою України. Тим самим стали у минулому організаційні стосунки руйнуються, а нові не створюються. Знижується керованість економікою в масштабі усієї країни і регіонах, а також в місцевих структурах влади.

Для діяльності регіональних органів управління у наступний час характерне несподіване різноманіття виконуваних функцій. Дії місцевої влади, спрямовані на відвертання економічного і науково-технічного розвалу регіону, підтримку на необхідному рівні управління господарськими об'єктами в той час, коли останні самі знаходяться на межі зупинки виробництва. Одночасно підтримуються нові підприємницькі і комерційні структури, проводяться складні організаційні перетворення: приватизація, структурна перебудова економіки, створюється власна податкова і фінансово-кредитна системи.

Регіональна економічна політика – органічна частина загальної соціально-економічної політики держави, що об'єднує територіальні структурно-технологічні, економічні і соціальні інтереси суб'єктів економічної трансформації економіки країни.

Основними завданнями регіональної економічної політики є:

забезпечення економічної єдності української держави, збереження його цілісності при широких повноваженнях суб'єктів господарювання в регулюванні соціально-економічного розвитку на їх території, раціональне поєднання інтересів регіонів з інтересами держави і підприємницькою діяльністю громадян;

сприяння формуванню в усіх регіонах багатокладної ринкової економіки, всемірне використання регіональних чинників і сприятливих передумов для розвитку і поглиблення економічної реформи;

формування раціональної територіальної структури економіки, поглиблення територіального розподілу праці, розвиток конкурентоздатних напрямів спеціалізації господарства і економічних зв'язків регіонів на єдиному економічному просторі України;

створення територіального комплексу господарств і рівнів для забезпечення потреб регіональних ринків за рахунок місцевого виробництва товарів, інвестиційних і трудових ресурсів, розширення використання прогресивних форм територіальної організації виробництва і розміщення населення;

повсюдне підвищення рівня і якості життя населення, подолання надмірних регіональних відмінностей в рівні соціально-економічного розвитку, забезпечення рівних можливостей для розвитку економіки і соціальної сфери.

Одно з основних положень пропонованої концепції регіональної політики в контексті ринкової трансформації економіки України полягає в необхідності забезпечення централізованого, професійно-компетентного, науково-методичного, організаційного керівництва системою моніторингу і організаційними засобами його реалізації на рівні адміністрації регіону з делегуванням аналогічних функцій на рівні міст. Тут особливо важливо забезпечити взаємодію і розуміння між генеральним замовником (адміністрацією регіону) і генеральним виконавцем.

Регіональна політика повинна мати механізм бюджетного і податкового забезпечення, спрямованого на створення сприятливих для усіх регіонів умов розвитку, використання місцевих джерел інвестування. Розподіл засобів державного бюджету повинен здійснюватися з урахуванням участі регіонів в його формуванні, поєднання галузевого і регіонального підходів до особливостей регіонального розвитку, причому функції центру мають бути зосереджені на підтримці пріоритетних програм, інтегруючих інтереси регіонів.

Перенесення акценту в проведенні економічних реформ на регіональний рівень, передача частини державної власності у ведення місцевих органів влади, виникнення нових форм власності і структурні зміни, що відбуваються, в цілому вимагають організації в регіонах постійної роботи за усім комплексом питань державної регіональної політики. Потреба в цьому стає усе більш очевидною, проте рішення задачі багато в чому ускладнюється тим, що у державних органів управління більшості територій практично відсутній необхідний досвід подібної роботи.

Важко розраховувати, що передача частини державної власності у власність регіонів і подальший перерозподіл власності з місцевими органами самоврядування, акціонування, приватизація не зачеплять в найближчому майбутньому інтереси різних органів влади. Необхідно спільно з регіональними органами управління невідкладно приступити до інвентаризації регіональної мережі.

Якість регіонального управління підпадає під вплив зовнішніх і внутрішніх, об'єктивних і суб'єктивних, природних і придбаних чинників розвитку. При цьому слід зазначити, що, по-перше, кожен регіон в процесі економічних реформ набуває нового геополітичного і економічного положення. Так, одні стали прикордонними, інші втратили своє місце (спеціалізацію) в єдиному економічному просторі країни. По-друге, багато регіонів вимушені міняти схеми і структуру свого промислового і аграрного розвитку.

Збереження і зміцнення української держави прямо залежить від того, наскільки успішно розвиватиметься місцеве самоврядування і будуватися вертикальні і горизонтальні структури управління діяльності законодавчих і виконавчих органів влади.

Висновки по цьому дослідженню і перспективи подальших досліджень в цьому напрямі. Таким чином, можна зробити наступні підсумкові висновки.

Особливості ринкової трансформації економіки України обумовлюють необхідність розробки регіональної політики, ґрунтованої на специфіці розвитку кожного регіону країни.

Концептуальною основою регіональної політики є принципи, що забезпечують взаємодію між державою і регіоном в системі соціально-економічних перетворень.

Розробка регіональної політики передбачає рішення ряду завдань, до яких відноситься забезпечення економічної єдності української держави, сприяння формуванню в усіх регіонах багатокладної ринкової економіки, формування раціональної територіальної структури економіки, повсюдне підвищення рівня і якості життя населення.

Подальшого наукового дослідження вимагає розробка механізмів і способів реалізації регіональної політики, спрямованої на рішення програми стратегічного розвитку країни.

Список літератури

1. Беленчук П. Місцеве самоврядування в Україні / П. Беленчук, В. Кравченко, М. Подмогильний. – К.: Атика, 2011. – 302 с.
2. Лукьянченко А. А. Трансформация градообслуживающей системы (теория и практика) / А. А. Лукьянченко. – Донецк: ООО «Юго-Восток, Лтд», 2012. – 238 с.
3. О'Салливан А. Экономика города / А. О'Салливан. – М.: ИНФРА-М, 2005. – 705 с.
4. Рыбак В. Рыночная трансформация системы доходов местного самоуправления. Теория и практика / В. Рыбак. – Донецк: ИЭП НАН Украины, 2009. – 279 с.